

TMK 432 KAPSAMINDA YATARAK TEDAVİSİ YAPILAN ŞİZOFRENİ HASTALARINDA AİLE DUYGU DIŞAVURUMUNUN ROLÜ VE ÖLÇÜLMESİ

Ceylan Koç¹, Ahmet Çöpür¹, Yasir Şafak¹

¹Ankara Etlik Şehir Hastanesi Psikiyatri Kliniği

Giriş: Çalışmada, psikotik bozukluk hastalarında istemli ve istemsiz yatış gruplarında aile duygu dışavurumu düzeyi incelenmiştir.

Yöntemler: Etlik Şehir Hastanesi'nde yürütülen kesitsel çalışmaya (EtlikŞH Etik kurul onay no:2024-794), TMK432 kapsamında yatırılan 23 hasta ve yakınları (vakagrubu) ile gönüllü yatış yapan 19 hasta ve yakınları (kontrol grubu) dahil edilmiştir. Sosyodemografik Veri Formu, Dışavurulan Duygulanım Ölçeği (DDÖ), PANSS, Beck Anksiyete ve Beck Depresyon Ölçekleri kullanılmıştır. Shapiro-wilk testi verilerin normal dağılıma uyup uymadığını incelemek için, normal dağılan verilerin ortalamalarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t- test, normal dağılmayan veriler için MannWhitney ve ki-kare testleri uygulandı, $p < 0,05$ anlamlı kabul edildi.

Sonuçlar: Gruplar, sosyodemografik açıdan medeni durum dışında benzerdi ($p=0,0002$). PANSS genel psikopatoloji puanı, vaka grubunda kontrollere göre daha düşüktü (34,59 vs. 41,61; $p=0,010$). DDÖ toplam ve faktör puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı (14,43 vs. 13,56; $p=0,575$); toplam puan varyansı, vaka grubunda 3,63 kat daha yüksekti ($p=0,009$). Hastalık süresi ile DDÖ puanları farklı yönlerde korelasyon gösterdi (vaka: $r=-0,083$; kontrol: $r=+0,078$). Birincil faktör puanları ile hasta yakını depresyonu, vaka grubunda anlamlı düzeyde ilişkiliydi

($r=0,458$; $p=0,028$). Kadın hasta yakınlarının anksiyete puanları, erkeklerden yüksek bulundu (13,0 vs. 3,4; $p=0,049$); erkek hasta yakınlarının ikincil faktör puanları, kadınlara göre daha yüksekti (9,0 vs. 6,0; $p=0,021$).

Tartışma ve Sonuç: İstemsiz yatış yapılan hastaların ailelerinde DD düzeyindeki varyansın yüksek olması, aile tepkilerinin heterojen olduğunu göstermektedir. Cinsiyete dayalı farklılıklar, bakım yükü ve kültürel rol farklılıklarını yansıtmaktadır. Klinik değişkenler ile DDÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamış olması, küçük örneklem büyüklüğü ve örneklemin heterojenliği ile açıklanabilir. Hastalık süresi ile DD varyansı arasındaki negatif korelasyon ve birincil faktör puanları ile hasta yakını depresyonu arasındaki anlamlı ilişki, aile tepkilerinin hastalık süresine bağlı olarak değişebileceğini ve eleştirel-düşmanca tutumların ruh sağlığını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bulgular, uygun koşullar sağlandığında gönüllü yatış imkânının stresi azaltabileceğini ve tedaviye erişimi kolaylaştırabileceğini düşündürmektedir. DD, çok boyutlu ve kültürel bağlamdan etkilenen bir olgu olup daha geniş örneklemle aile tutumları ile psikopatoloji arasındaki ilişki daha net bir şekilde ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, zorunlu yatış, duygu dışavurumu